

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čkovni rač. 10.303.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESECNO PRILOGO „NAS DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četrtni strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Nekaj besed o brezposelnosti.

(Dopis z dežele.)

Dandanes se mnogo govori in piše o brezposelnosti. Bodi tudi meni dovoljeno, da zapišem par besed. Vzrokov sedanje brezposelnosti je več. Velika krivda je ta, da lahko prosto vse drvi v mesta iskat dobrega zaslužka in lahkega dela, z blazno mislijo, da v mestu denar kar dežuje v žepe. Naj bi se zavrl ta blazni naval v mesta, kjer že polovica ljudi nima dela, dočim na deželi ponekod posestnikom primanjkuje delavcev. Naj vam podam eden primer. Pisec teh vrstic sem imel pred letom zaposlenega 25letnega fanta na parni žagi. Delal je skoraj 4 leta pri meni, imel stanovanje in hrano ter dnevno 20 Din plače, katera mu je dnevno preostala nedotaknjena, ker je imel vse drugo pri meni. Naenkrat pa si zmislil, da je tukaj premala plača in pretežko delo, morala bi biti boljša hrana in ne vem kaj še vse. Sklene, da pojde v Maribor k zidarjem za podavača, tam bo služil, mislite si: dinarjev 5 na uro. Kaj mislite: to je zaslužek! Na njegovo zahtevo sem ga seveda odpustil in hajdi v Maribor.

Kaj mislite, kako srečnega se je počutil! Sedaj pa še vam naj povem, kaj je prinesel domov na zimo! Prišel je domov brez pare, pustivši še v Mariboru nekaj dolga, v obleki, katero si je kupil še pri meni. Niti za srajco ni prinesel, doma mati tudi ni imela nič, ker je že stara in sama. Sedaj si pa lahko sami predstavite tako življenje. Tako se množi brezposelnost. In takih slučajev bi lahko navedel več v enem srezu, kaj pa drugod!

Drug vzrok brezposelnosti pa je velekapital. Njega bi bilo treba pritegniti k večjim dajatvam za občine, okraje, pokrajine in državo. Naj bi velekapital tudi znižal cene raznovrstnim svojim proizvodom, kolikor sploh mogoče. S tem bi bila dana možnost, da bi oživela domača trgovina, ljudstvo bi spet lahko po primernih cenah kupilo obleko in proizvode vseh vrst. Velekapital pa bi prodal svoje blago, katerega ima nakopičenega velike množine; lahko bi spet zaposlil delavce, kateri težko čakajo dela in skromnega zaslužka.

Je sicer res, da vsak rad gleda na svoj dobiček. Ni pa pravilno, da bi smel dobiček biti edino vodilno načelo. Niso delavci radi velekapitala, oni imajo kot ljudje vsak svoj življenjski namen. Če ima velekapitalistični podjetnik tudi

manj dobička, naj bi radi tega ne ustavil svojega obrata. Ker pa se je to zgodilo po raznih krajih naše ožje domovine, raste tamkaj brezposelnost. Z brezposelnostjo pa raste pomanjkanje in beda za tisoče delavskih rodbin. Te vrstice vam sporočam preprost kmetijski človek. Če so tudi moje besede preproste, pa so vendar resnične. Izvirajo pa iz namena, da bi se pomagalo ubogim delavskim trpinom. Saj so to sinovi našega delovnega ljudstva, premnogo jih je kmetijskih otrok. Med kmeti in delavci mora vladati vzajemnost in medsebojna podpora. Sedanje težke gospodarske prilike nas k temu še posebno silijo.

*

Mesto trošarine točilne takse.

Vlada je izdelala zakon, ki ga je parlament sprejel in po katerem se državne in banovinske trošarine na vino in žganje ukinejo, uvajajo pa se namesto njih (izpadek bi znašal okoli 200 milijonov dinarjev) nove takse, ki so jim podvrženi vsi gostilničarji, trgovci, maloprodajalci vina in žganja. Dosedanja točilna taksa se poveča 6 do 10krat in s tem povišanjem se bo nadomestila trošarina na vino in žganje. Vinogradnik bo po tem zakonu oproščen vseh prijav, kontrolnih organov in kontrolnih listov. Kar se tiče podrobnega razpečavanja vina, je ta pravica izključno pridržana gostilničarjem. To bi pomenjalo, da bi vinotoči pod vejo ali popolnoma prenehali ali pa bi bili zelo omejeni. Po novem obrtnem zakonu daje dovoljenje za dovolitev vintoča kmetu-vinogradniku sreski načelnik potem, ko zasliši o tem mnenje gostilničarske družbe.

Kar se tiče točilne takse, je povečana, kakor rečeno, do 10krat ter bo različna po velikosti krajev in njihovih prebivalcev. V Beogradu in Zagrebu bo povišana desetkrat. V Ljubljani in Mariboru se bo pobiral osemkratni iznos točilne takse, torej v 1. skupini 24.000 Din, v 2. skupini 16.000 Din, v 3. skupini 12.000 in v 4. skupini 8000 D. V mestih, ki imajo nad 20.000 prebivalcev, šestkratni iznos točilne takse I. kategorije, torej 18, 12, 9 in 6 tisoč Din. V mestih, ki imajo 10.000 do 20.000 prebivalcev, štirikratni iznos točilne takse II. kategorije, ki znaša 2000, 1500, 1000 in 600 D letno, tako da znaša trošarinska taksa 8000, 6000, 4000 in 2400 Din. V mestih, ki imajo 5000 do 10.000 prebivalcev, tri-

kratni iznos točilne takse II. kategorije, torej 6000, 4500, 3000 in 1800 Din letno. V mestih, ki imajo izpod 5000 prebivalcev, dvakratni iznos točilne takse II. kategorije, torej 4000, 3000, 2000 in 1200 D letno. V krajih, ki imajo nad 5000 prebivalcev, štirikratni iznos točilne takse III. kategorije, ki znaša v 1. skupini 1500, v 2. skupini 1000, v 3. skupini 600 in v 4. skupini 400 Din, tako da bo torej znašala trošarinska taksa letno po skupinah 6000, 4000, 2400 in 1600 Din. V krajih, ki imajo 2500 do 5000 prebivalcev, trikratni iznos točilne takse III. kategorije, torej 4500, 3000, 1800 in 1200 Din letno. V krajih, ki imajo izpod 2000 prebivalcev, dvakratni iznos točilne takse III. kategorije, torej 3000, 2000, 1200 in 800 Din letno.

Gostilničarji plačajo to takso v dvo-mesečnih, trgovci pa v tromesečnih obdobjih naprej. Od tako pobranih taks se bo izplačalo 50% pristojni banski upravi, ostanek pa gre v državno blagajno.

Osebe, ki bodo brez trošarinske pravice pričele točiti pijače, ne da bi predhodno plačale takso, določeno s tem zakonom namesto državne in banovinske trošarine, se kaznujejo s trikratnim iznosom predpisane točilne takse.

Kmetje in vinogradniki, ki prodajajo vino lastnega pridelka v svojih krajih od 5 litrov naprej, v mestih, trgih in na sejmihi pa od 10 litrov naprej naenkrat, se ne smatrajo za točilce na drobno in ne plačajo ne točilne takse in ne trošarinske takse. Prav tako smejo prodajati brez plačila teh taks izven kraja svojega stalnega bivališča vino v količinah nad 50 litrov, žganje pa v količinah nad 25 litrov skupno.

*

V NAŠI DRŽAVI.

Po velikonočnih praznikih se je sestala narodna skupščina 30. marca in ugotovila, da je predložila vlada spremembe ter dopolnila k zakonu o trošarinah, s katerim se ukinjajo vse dosedanje trošarine na vino ter žganje in bosta trgovina in promet z žganjem ter vinom prosta, v kolikor se nanašata na proizvajalca (producenta). Skupščina je prejela od odbora za proučevanje trošarinskega zakona večinsko poročilo in dve manjšinski. V enem od manjšinskih poročil je ta-le predlog: Naj se uvede občinska trošarina na vino v

znesku 150 Din za 1 l in 1 Din za 1 l žganja. Točilnice se razdelijo v 10 plačilnih razredov, ki bi plačevali pavšalne trošarinske zneske, počenši od 400—80.000 Din letno. — Izglasovano je od narodne skupščine večinsko poročilo, katerega je že osvojila vlada po finančnem ministru. Skupščina je že tudi izvolila odbor za proučevanje zakona o zaščiti kmetov in o obrestni meri.

Finančni minister je dovolil vse banovinske proračune za leto 1932-1933. Dravska banovina: Predlagani proračun Din 170.532.955, odobreni pa znaša 147.452.142 Din. Za kritje svojih izdatkov sme banska uprava odmeriti razen ostalih že odobrenih banovinskih dajatev in drugih dohodkov še banovinsko doklado na vse neposredne davke v višini 35%, cestarsko doklado 25% in zdravstveno doklado 10%.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Krog podonavske federacije (združitve). Celi svet se zanima za združitvev podonavskih držav, katero hočeta predvsem udeležiti Angleška ter Francija. Angleški ministrski predsednik Macdonald je povabil v London francoskega predsednika vlade Tardieuja, kjer se že vrši konferenca štirih velisil, ki bi naj bila le pripravljalnega značaja. Prava posvetovanja o podonavskih načrtih pa bi se naj začela šele dne 11. aprila v Ženevi. Pri odločilnih obravnavah v Ženevi pa se bodo sestali obenem z vodilnimi državniki Anglije, Francije, Italije in Nemčije tudi zastopniki Jugoslavije, Avstrije, Madžarske, Čehoslovaške, Rumunije in Bolgarske.

Avstrija dne 15. aprila ne bo mogla plačati zapadlih obresti za dosedanja inozemska posojila. Avstrijska vlada bo morala pričeti že te dni pogajanja z inozemskimi upniki za odgoditev zapadlih plačil.

Tri kandidati za predsednika nemške republike. Pri drugih volitvah za državnega predsednika dne 10. aprila bodo nastopili 3 kandidati: Hindenburg, vođa fašistov Hitler in komunist Thälmann.

Nove volitve na Francoskem bodo 1. in 8. maja.

Negotovost na Daljnem vzhodu. Kitajci in Japonci so se že pogajali za premirje in sklenitev miru, a so bili ti razgovori prekinjeni radi japonske nepopustljivosti. Japonci nočejo umakniti svojih čet s kitajskega ozemlja pri Šangaju. Japonci so celo poslali pred Šangaj nova ojačenja in nameravajo postaviti Kitajce pred odločitev, da sprejmejo japonske mirovne zahteve, ali pa jih Japonci z ojačenji prisilijo k temu. — V Mandžuriji prihaja neprestano do spopadov med Kitajci in Japonci. Vedno bolj naraščajoči kitajsko-japonski spor je le nekaka predigra v veliki borbi, ki bo prej ali slej izbruhnila med ameriškimi Zedinjenimi državami in Japonsko.

Rusija je ogrožena od lakote, ker so porabili kmetje za prehrano semensko žito. Vlada je ustavila vsak nadaljni izvoz žita in vsa žitna skladišča, ki se nahajajo v prestaniščih Črnega morja, bodo premeščena v notranjost države. Resni pojavi pomanjkanja kruha zelo vznemirjajo sovjete.

ZA GRGRANJE

pri bolečinah v vratu, za bolečine pomirjujoča masiranja in obkladke, vzemite staklenico 6 Din, dvojna staklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne staklenice 62 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341. Savska banovina.

Amerika v finančnih stiskah. Ameriški dolar je začel padati radi primanjkljaja v državnem proračunu in se kongres (parlament) ne more zediniti glede odredb, ki bi naj uravnovesile proračun. Del kongresa je preprečil uresničenje davka na prodajo, ki bi bil vrgel letno 500 milijonov dolarjev; drugi del kongresa pa se zopet brani, sprejeti davke na kapital, na luksuz ter na rente, ki bi vrgli letno 1261 milijonov. Padec dolarja dela skrbi Franciji, ki ima v Ameriki veliko zlata. Svetovna javnost je uverjena, da bo Amerika doživela inflacijo (preplavljenje s papirnatimi dolarji).

Novi proticerkveni zakon v Mehiki.

Tolikanj v verskem oziru preganjana Mehika je dobila novo proticerkveno postavbo, katero pa preizkuša oblast le edino v mehiškem glavnem mestu in v nekaterih delih Spodnje Kalifornije. V ostalih državah Mehike je narod že sam povedal oblastem, da bo on poskrbel, da se verstvo zatirajoči zakoni ne bodo izvajali.

Po novem zakonu je namreč dovoljen za 50.000 prebivalcev samo en duhovnik. Izvedba omenjene postave pomenja za mehiško glavno mesto, da mora zapreti 260 katoliških cerkev ter kapel. Od vseh svetišč bi smelo vršiti službo božjo 24 in od teh je 16 katoliških. Pa tudi iz teh cerkev bi se naj izgnali vsi duhovniki, ki niso po rojstvu Mehikanci. Ker Španci v Mehiki niso Mehikanci, bodo ostale njih župnije — brez duhovnikov in bodo morale s časom prenehati.

V mehiškanski prestolici je še 432 katoliških duhovnikov. V to število so vračunani vsi učenjaki duhovniškega stanja, ki se mudijo v Mehiki na raziskovalnih potovanjih, vsi nadškofi ter škofi republike, ki so se zbrali k proslavi 400letnice svetovno znamenite božje poti v Guadalupe. Na 24 po državnem zakonu dovoljenih duhovnikov odpade 195 senatorjev, ki bi naj nadzirali to pičlo število.

Veliko vprašanje je, če se bo vlada upala radi razburjenosti ljudskih mas poseči z oboroženo silo po duhovščini in katoličanih. Najbrž do preganjanja tokrat ne bo prišlo, ker so Cerkev sovražne oblasti uvidele, da si veri udani narod ne pusti kratiti pravic, ko gre za najslavesnejšo proslavo 400letnice božje poti v Guadalupe. Vlada je že prejela 340.000 pritožb proti omenjenemu proticerkvenemu zakonu.

Doslej so postajali pred cerkvenimi

vratih, ki so bila sicer oblegana od beračev, s puškami oboroženi policisti, ki so se pa dolgočasili, ker niso smeli napadati svetišča obiskujočih ljudskih množic, da bi ne ustvarjali mučnikov.

Papež je izdal mehiškanski katoliški duhovščini nalog, naj se pokori od državne oblasti izdanim odredbam. Od kar je zaznala oblast o papeževi poslanici, je oborožena sila izginila izpred cerkev in služba božja se vrši kakor poprej.

Nadškof v Guadalagari Eksmo Orozcoy Jimenec, katerega so odpeljali nasilnim potom v letalu, mora prebivati v Kaliforniji. Omenjeni vladika je udaril že leta 1923 s pestjo po mizi v predsednikovi palači in od tedaj je postal trn v peti proticerkvene državne oblasti.

*

Veliki teden v Španiji. Na Španskem so se od pamtveka vršile procesije veliki teden, zlasti na veliki petek. Verna španska duša je s temi obhodi izpovedala pred svetom svojo globoko vero v skrivnosti Kristusovega trpljenja in zveličanja človeškega rodu. Teh zgodovinskih važnih procesij se je vedno udeleževalo na tisoče in stotisoče ljudi. Prihajali so gledalci ne samo iz raznih krajev Evrope, marveč tudi iz Amerike, iz Zedinjenih držav, zlasti pa iz južne latinske Amerike. Letos so španski škofje te obhode zunaj cerkva prepovedali. To se je zgodilo radi protesta zoper preganjanje Cerkev od strani vlade, pa tudi radi bojazni, da ne bi kje prišlo do silovitega motenja procesij in do prelivanja krvi. Vladi je ta prepoved bila silno neljuba. Guvernerji nekaterih pokrajin so zapretili, da bodo mesto cerkvenih procesij sami priredili republikanske. Pa so to bile samo grožnje, ki jih niso mogli izvesti. Cerkev so bilo veliki teden napito polne, ljudje so napolnili ne samo notranjost cerkva, marveč tudi vse prostore zunaj cerkvenih poslopij. Cerkveni nasprotniki niso mogli preprečiti vršenja prelepih bogoslužnih obredov po katoliških cerkvah, marveč so se morali zadovoljiti z ulogo in usodo škripanja z zobmi. Komunisti so v svoji jezi hoteli zažgati nek samostan redovnic, pa so jih katoličani prepodili. Španski katolicizem sploh postaje od dneva do dneva bolj dejaven in borben. Katoliška narodna akcija prireja velika zborovanja. Na takšnem zborovanju v Granadi je bilo nad 30.000 ljudi. Framasonsko-komunistični elementi so hoteli to zborovanje motiti, pa so bili zasluženo tepeni ter v velikem loku vrženi z zborovalnega prostora.

Preganjanje katoliških listov v Španiji. Sedanja španska vlada, ki se ponaša s svojim lažnjivim svobodomislstvom, izvaja strogo cenzuro nad katoliškim časopisjem. S tem hoče onemogočiti kritiko vladinih ukrepov. Listi so pod najstrožjo kontrolo ter se pleni jo kar na debelo. Pa ne samo to. Zabranjuje se tudi njihovo izhajanje. Tako je največji katoliški španski list »El Debate«, ki izhaja v Madridu v več stotisočih izvodih, ustavljen ter ni smel izhajati 62 dni. Ker se je ta vladina odredba v inozemstvu tolmačila kot sla-